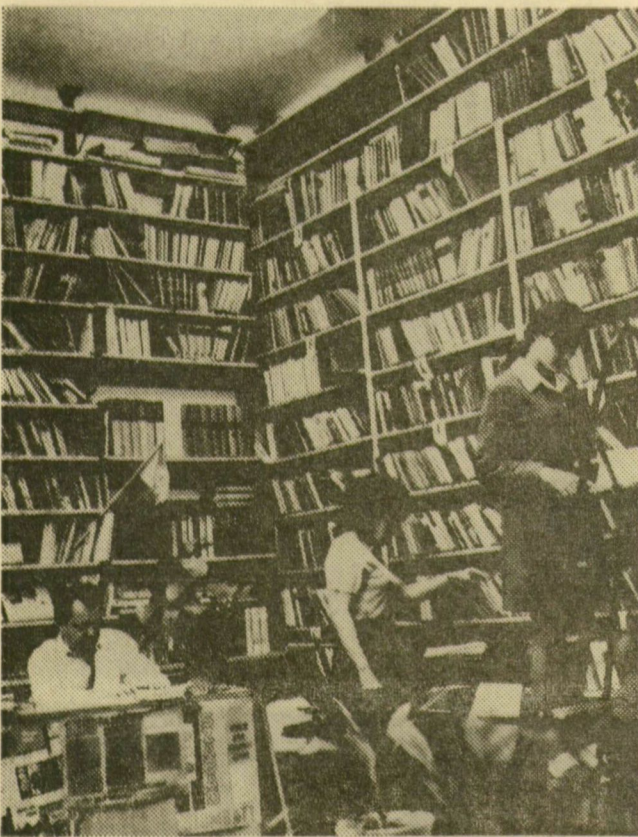

Könyvtár a gyárban

Tízezer könyvből válogathatnak munka után a szegedi textilművek dolgozói az üzem könyvtárában. A szövőipari tanulók szakkönyveket is kölcsönözhetnek, de szép számban találhatók regények, verseskönyvek, sőt még mesekönyvek is, a dolgozók apróságai számára.

Százéves

a Kiss Dávid-palota

Olvasom, hogy fölüljútták „a kilencvenegynéhány éves” Kiss Dávid-házat, vagy ahogyan régebben hívták: palotát. Nos, a Kis Dávid-ház Szegednek ama jelentős épületei közé tartozik, amelynek építési idejét a helyismereti irodalomból pontosan is tudhatjuk: *most száz éve kezdték építeni, s 300 000 forint költséggel 1872-ben készült el.* Tulajdonosának, Kiss Dávid (1803–1886) gazdag kereskedőnek korábban, a hatvanas években az akkori öt pacsirta, vagy Pacsirta, a mai Oroszlán utcában volt a korabeli viszonyokhoz képest telktíves méretű háza. Az új, állítólag bécsi mester tervezte Kiss Dávid-palotának abban volt a városfejlődés szempontjából nagy jelentősége, hogy az akkor még elhanyagolt, piactér jellegű őrző Széchenyi teret a vele mindaddig egységet alkotó Klauzál tértől elválasztotta, s a két teret kiemelte kezdetleges jellegéből. Ezzel kezdődött a Klauzál téri házcsoporthoz (új Zsótér-ház, Ke-

reskedelmi és Iparbank, Lengyel-ház stb.) létrejötte, amely később, a Víz (1879) utáni újjáépítéskor *ihlető mintául szolgált* a belváros tervezőinek, s így *alapja lett a mai városmag sajátos stílusjegységének*, az eklektika jegyében született, városképi jelentőségű együtteseknek (Széchenyi tér, Dózsa György utca, Kállay Ödön utca, Victor Hugo utca stb.).

K. L.

Smog-riadó

Ismeretes, hogy vannak olyan erősen szennyezett levegőjű városok, amelyekben kedvezőtlen időjárási hatásokra vagy földrajzi fekvésük folytán gyakran alakul ki füstköd, nemzetközi nevén smog. Ennek megelőzésére egyre több helyen dolgoznak ki riadórendszert (New York, Los Angeles, Ruhr-vidék stb.). A rendszer alapja a folyamatosan működő levegőszennyeződes-

mérő hálózat. A vizsgált szennyező anyagok rendszerint a szénmonoxid, a kén-dioxid, az ólom, a nitrogén-oxidok, továbbá a szénhidrogének, például a benzinszennyezőanyagok. Ha ezek bármelyikének mennyisége a levegőben, egyszerre több állomáson, bizonyos szintet meghalad, elrendelik a riadót. Ezt különböző módon jelzik; be-mondják a rádióban vagy megszólalnak a szirénák stb.

Öreg Márton jó napja

Ott, ahol Öreg Márton lakik, magas az égbolt, nagy a pusztaság és kicsi az ablak a tanyán. Ámbár ez utóbbi állítás nem egészen bizonyos. Ahhoz ugyanis valóban kicsi az ablak, hogy kellően bevilágítsa a szobát, arra viszont éppen elegendő, hogy Öreg Márton kinézhesen rajta. Ám Öreg Márton — célszerű ember lévén — nem szokta haszontalan nézelődéssel töltöni az időt. Különben se látna itt semmit. Ebben a homokvilágban már az is szenzációnak számít, ha egy magányos biciklista erre téved.

A szobán forgó napon azonban Öreg Márton csupa szokatlan dolgokat művelt. Azzal kezdte, hogy a kamrából bevitt egy üveg bort a szobába és egymagában iszogatni kezdte. Később a pohárral a kezében az ablakhoz húzódott és minduntalan kipillantgatott az útra.

— Még mindig nem jön — mondta hangosan. Pedig csak a macska szunyókált a tűzhely platniján, a szobában.

Öreg Márton az asszonyt várta. Hétfőn gyalogolt be a faluba. Azzal ment el, hogy csak megnézi az unokáit, aztán fordul vissza. De ma már csütörtök van. És az asszony nem jön. Persze nem először fordul elő az ilyesmi.

Szóval Öreg Márton kifelé figyelt. De közben szemmel tartotta az üveget is. Mikor úgy látta, hogy megfigyelt a tartalma, fogta és kiballagott vele a kamrába, teletöltötte, majd visszavitte az ablak elé. Ezt a műveletet éppen harmadszor ismételte meg, amikor erősen tapasztalni kezdte a homoki vinkó bódító hatását.

— Ledőlök egy kicsit — mondta. De előbb még kipillantott az ablakon. És ekkor látta azt, amit, mióta itt él, még soha: a homok-

buckákon keresztül nagy fekete autó közeledett a tanyához. Kisietett az ajtó elé, hátha az ablakon át rosszul látta. Az autó már egészen közel járt.

— Vendégek jönnek! — kurjantotta el magát, s gyorsan besietett a kamrába, meglötyögtette a demizsont, maradt-e még benne. Aztán poharakat rakott az asztalra.

— És máris ott állt az ajtóban egy férfi, meg egy nő.

— Nem zavarunk? — kérdezték. — Újságírók vagyunk. Erre jártunk, gondoltuk, benézünk ebbe a magányos tanyába...

Öreg Márton szólni akart. Valami olyasmit szeretett volna mondani, hogy megtisztelve érzi magát, de beszéd helyett gyorsan teletöltötte a poharakat.

Aztán mégis megjött a hangja:

— Na, kóstolják meg a Márton bácsi borát! Már nem sok van belőle. Talán még öt liter lehet a demizsomban. Tíz liter volt. A többi egyedül iszogattam meg. Gondoltam, így majd gyorsabban telik az idő. Bocssanak meg: Öreg Márton vagyok! Már úgy értem, hogy a vezetéknévem Öreg. Igaz, máskülönb is öreg vagyok már... éppen szilveszterkor töltöm be a hetvenötödik évem. Szilveszteri gyerek vagyok, mint Petőfi Sándor. Kicsit jókedvem van ma. Bizonyára a bortól, amit unalmamban iszogattam. De ez a váratlan látogatás is... Megmondom úgy, ahogy van: énhozzám nem szokott jönni soha senki. Az asszony a faluban van, a gyerekeim meg szanaszét az országban. Azt se kérde, hogy vagyok, mi-

ből élek. Nem panaszképpen mondom, de csak ez az egy nadrágom van, amit rajtam látnak. Hej, ha az én szüleim élnének... Ezt az egy nadrágom is nekik adnám... Na, üljenek már le, ne vigyék el Öreg Márton álmat!

De a két látogató előbb a csöpp tanyasi szobát vette szemügyre. A falon rózsás elejű, koloncos óra, arább születte citera.

— Citerázni szokott-e?

— Csak a magam szórakozására. Ha akarják, megpengethetem. De előbb igyunk egy pohárral.

Aztán Öreg Márton leakasztotta a kiszolgált hangszert, lúdtollat vett a kezébe, és pengetni kezdte: „Szép szó a harminckettes banda...”

A nő végén a férfi megkérdezte:

— Tán harminckettes bak volt, Márton bácsi?

— Az én. Galíciában.

Egy halovány fényképet vett le a falról. Jó kiállású fiatal bakát ábrázol.

— Ez voltam én akkor. Erről a nótáról mindig Galícia jut eszembe. Galíciáról meg egy szép szöke lenygel lány: Gilike. Minden este nála vacsoráztam. Két adag pörköltet, meg négy pohár sört. Utána simogattam a haját. Meg írtunk. O lengyelül, én magyarul. Illyeneket, hogy: asztal, szék, pohár... Hej, de szép lány volt ez a Gilike! Csak azt sajnálom, hogy nem fényképeztettem le magam vele. Pedig, nézzék csak: éppen elfért volna itt, mellettem...

Öreg Márton az ajtóig kísérté őket, amikor indultak tovább.

Ari Kálmán

Iparjogvédelmi tanfolyam

Első ízben szerveznek iparjogvédelmi tanfolyamot Szegeden. Az Országos Találmányi Hivatal, az SZMT, a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület és a TIT megyei szerveinek rendezésében március 3-tól április 22-ig tartó tanfolyamon hat tárgyat oktatnak; iparjogvédelmet, szabadalmi jogot, újítási jogot, polgári és polgári eljárás jogot, védjegyjogot, valamint licen-cia- és márkavédelmet.

A tanfolyamnak az a célja, hogy elősegítse a szabadalmi, újítási, védjegy és licen-cia megfelelő szintű és a

szakmai követelményeket kielégítő ügyintézését, jogi képviselését. A tanfolyamon hetenként két alkalommal (szerdán és csütörtökön 9–16 óráig) lesznek a foglalkozások. A tanfolyam helyéről, annak rendjéről, valamint az általános tudnivalóiról a jelentkezőket külön értesítik. Jelentkezni február 10-ig lehet a TIT megyei szervezeténél (Szeged, Kárázs u. 11.), s ugyancsak a jelentkezéssel egyidőben kell befizetni a tanfolyam részvételi díját is, 1030 forintot. A tanfolyam vizsgaköteles, és aki sikeres vizsgát tesz, bizonyítványt kap.

Leleplezték egy idegen állampolgár zsarolót. Zso Bank titokzatos eltűnése a szülői házból. A feltűnően szép lány politikai szélhámosok kezébe került. Stux felügyelő szenzációs fogással Rendőrkézen a makacsul hallgató zsaroló!

„Pénteken a késő esti órákban riadt, kétségbeesett férfihang szólt meg Peter Stux felügyelőnek, a kiváló bünygyi nyomozónak telefonjában.

— Uram, segítsen! Elrabolták a lányomat, meg akarnak zsarolni! Stux felügyelő, miután megtudta a telefonáló nevét és lakáscímét, ott hagyva rengeteg munkáját — a késő esti órában! — azonnal kocsiba ült, és elrohant a megadott címre.

A kétségbeesett apa átadja a zsarolólevelet. — Ime, a levél! — mondta az apa Stux felügyelőnek, és átadta a tízezer dollárt követelő zsaroló szennyíratot.

Stux felügyelő, aki különösen zsarolási ügyekben tűnt ki a közelmúlt húsz esztendőben, azonnal megvizsgálta a nagyon kulturáltnak tűnő kézirat, megállapította, hogy rendkívül ravasz, elvetemült bűnözővel lesz dolguk a nyomozó hatóságoknak, elsősorban, személy szerint neki.

Léprecsalják a banditát.

— Látszólag elegendő kell tennünk az ismeretlen gonosztevő felszólításának — ajánlotta miszter Stux a kétségbeesett apának. — Ön a megadott időben elhelyez egy üres borítékot a szemétyűjtőben, én lesben állok az embereimmel, s ha kell, fegyveres beavatkozással is ártalmatlanná tesszük az illetőt.

Miszter Bank egyetértve a nagyszerű nyomozó ajánlatával, a megadott időben megjelent, elhelyezte az üres borítékot, és nyugalmat színlelve távozott a helyszínről.

(Folytatjuk.)

Beteg

— Juszt sem alszom el!

— Es mivel tartozom, doktor úr?

NAPI KISLEXIKON

a névcseréről

A kínos, de egyben mulatságos névcseréről számos anekdota kering. Vannak azonban ennél sokkal komolyabbak, olyanok, amelyeket hivatalosan, vagy a divatnak, vagy a történelmi helyzetnek jóvoltából követnek el a kérelmezők.

● Ezeréves?

Majdnem annyi ez a szokás. Az első névváltoztatás, amelynek nyomára bukkantunk, névmagyarítás volt, egy Berthold nevű lovag változtatta nevét Kógyorra. Történelmünkben jó néhány olyan korszak volt, amikor valamilyen okból az állampolgárok névváltoztatásra kényszerültek. A múlt században így lett Petrovicsból Petőfi, ekkor vette föl nevét Vasvári Pál. De lehetne emlegetni a századforduló magyarosítási akcióit, a hírhedt harmincas éveket, valamint 1954–55-öt, a személyi igazolványok kibocsátásának idejét. S azóta is megszokott dolog, hogy — például sportolók, művészek — megváltoztatják nevüket.

● Hányan?

Évente általában másfél ezrenyi kérelem érkezik az ország különböző részeiből a Belügyminisztériumba, névcseréigényben. Erről a Minisztertanács 11/1955-ös rendelete és a BM 2/1955-ös végrehajtási utasítása rendelkezik. A kérelmeket az illetékes anyakönyvvezető továbbítja a minisztériumba, az ötvenforintos okmánybélyeg lerovása után.

● Okok?

A névváltoztatásra ok lehet az örökbefogadás az idegen vagy éppen pejoratív hangzás. Vagy az, hogy túl jellegzetesnek tűnik viselője szemében öröklött családnéve. A megkötések közül a legismertebb az, hogy bizonyos védett nevek vannak — történelmi, irodalmi —, amelyeket nem lehet felvenni. Eppen ezért azt is fontos megjegyezni, hogy aki ilyen kérelemmel fordul az illetékesekhez, három nevet felölhet megkérlelmében.

Ormos Gerő

KÖNYVAGOSOK PARADICSOMA

KISREGÉNY

16.

— Ismerted személyesen?
— Igen.
— Honnan, mióta?
— Talán egy éve. Jóba voltam vele, de az utóbbi időben dobott.
— Járt hozzád?
— Járt.
Zso apja nyelt egyet és újra szivarra gyújtott.
Hátul az ajtónál elemelte nehét vállát Kuhin őrmester a faltól.
— Milyen bandába tartozol? — kérdezte váratlan ötletességgel. Stux.
— Semmilyenbe — felelt Simplexos és körülnézett pislogva.
— Beszélj! — ordított rá Stux.
— Beszélek.
— Ez az látod! Életben van az áldozat?
— Nem tudom.
Stux eléje lépett, belenézett a szemébe.
— Társaid?
— Nincsenek.
Stux ezúttal a bal kezével ütött.
— Még mindig?
— Még mindig.
— Most nem kérdezek semmit, beszélj magadtól. Mondj el mindent a viszonyokról. Ne légy tekintettel a szenvedő apára sem!
Simplexos meghajolt Zso apja felé, megkérte Stuxot, hogy rágyújthasson.
— Gyújts — mondta Stux, és megkínálta.
— Zso nem normális — jelentette ki Simplexos, s miután Stux tényleg nem kért, kis szünet után folytatta. — Lázadó, háborgó, he-